

IPN BU 003188/36/J

AKTOTWÓRCA

Zespół/Zbiór:

[Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie \[1944\] 1954-1990](#)

Podzespół:

[Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie 1956 - 1990](#)

Seria:

[Materiały operacyjne](#)

Podseria:

[Sygnatura IV](#)

INFORMACJE IDENTYFIKUJĄCE

Sygnatura IPN: IPN BU 003188/36/J

Dawna sygnatura: IPN BU Z/001793/8

Sygnatura wytwórcy: 1150/IV

Sygnatura mikrofilmu: 1150/4

OPIS ZAWARTOŚCI

Tytuł:

Teczka zagadnieniowa dotycząca środowiska nacjonalistów białoruskich na terenie Polski, BSRR, Niemiec, USA.

Opis:

Materiały składają się z kilku części (tomów) zawierają m. in.: część dot. Szkoły wywiadowczo-dywersyjnej m. in. w Dalwitz, Malcie, Lanedorf, organizowanych na terenie Polski, Białorusi i Niemiec (niemieckich ośrodków wywiadowczych Abwehry pod koniec II wojny światowej), jej kursantów i osób związanych ze środowiskiem nacjonalistów białoruskich. Widnieje tu postanowienie z dn. 27-12-1955 r. Sekcji III Wydziału V Departamentu II KdsBP o założeniu teczki zagadnieniowej (nr rej. 131/1956 i 459/1962); część dot. Białoruskiej Centralnej Rady (BCR) z Radosławem Ostrowskim na czele, informacje o współpracujących z hitlerowskimi Niemcami dawnymi członkami Komitetu Białoruskiego. Widnieje tu postanowienie z dn. 22-05-1955 r. Sekcji III Wydziału V Departamentu II KdsBP o założeniu teczki zagadnieniowej "B.C.R. -038/S-III/55" (nr rej 11/1955 i 481/1962); część dot. Michał Łazarza vel Łazarow vel Łazar, imię ojca: Piotr, ur. 1925 r. we wsi Kobyłki - w okresie okupacji pracownik policji niemieckiej w Polczanach na Białorusi, następnie związany z amerykańskim wywiadem, przygotowywany do przetrzutu na teren ZSRR; część dot. Józefa Zieniewicz, imię ojca: Józef, ur. 01-08-1924 r. w m. Leźniewice, Arkadiusz Ławrynowicz vel Bronisław Umpirowicz, imię ojca: Grzegorz ur. 1914 r. w m. Proszek, Siemion / Szymon Serafimowicz, imię ojca: Stiepan / Stefan, ur. 1912 r. w m. Skomoroszki - poszukiwanych nacjonalistów białoruskich, którzy współpracowali z niemieckim okupantem; część dot. Sergiusz Rodijewski vel Rodziejewski, imię ojca: Foma, ur. 1916 r. w Herbielewiczach, który w okresie okupacji był pracownikiem policji niemieckiej, podejrzewany o współpracę w wywiadem brytyjskim (w aktach występuje również jako nacjonalista ukraiński), Adam Bykowski, imię ojca: Wacław ur. 27-03-1910 r. w m. Giergelewicze; część dot. Michał Tulejko, imię ojca: Ambroży, ur. 1915 r. w Nieświeżu, członka BNS, SBM - organizacji kolaborujących z

Niemcami, po wojnie zamieszkującego w USA - aktywnego działacza organizacji "Baza"; część dot. Radosław Roman Ostrowski, imię ojca: Kazimierz, ur. 06-11-1887 / 25-10-1887 r., w. m. Zapole - białoruskiego działacza narodowego, od 1943 r. przewodniczącego Białoruskiej Centralnej Rady (BCR), od 1945 r. członka Białoruskiego Komitetu Narodowego (w obozie dla przesiedleńców w Ratyżbonie), po zakończeniu II wojny światowej zamieszkałego w zachodnich Niemczech, podejrzewanego o współpracę z wywiadem brytyjskim; część dot. białoruskich nacjonalistów (członków np. Białoruskiej Centralnej Rady - BCR, Białoruskiej Narodowej Republiki - BNR, Białoruskiego Ruchu Wyzwoleńczego w NRF - BWR, Białoruskiego Wyzwoleńczego Frontu w NRF - BWF, Białoruskiego Narodowego Komitetu w Monachium) działających na terenie państw Europy Zachodniej, podejrzewanych o współpracę z wywiadami m. in. brytyjskim, amerykańskim; Teczkę sprawy ewidencyjno-obszerną dot. Mikołaj Wiktor Minkiewicz / Mińkiewicz, imię ojca: Radosław / Roman / Wasyl, ur. 1909 r. w Łunieńcu. Nacjonalista białoruski, "zw. Prezydent Białoruskiej Rady Centralnej", zamieszkały w Baranowiczach, następnie w USA; część dot. Sergiusz Chmara vel Siniak, imię ojca: brak danych, data urodzenia: brak danych - białoruskiego działacza nacjonalistycznego w Toronto, pozostającego w opozycji do Rady Białoruskiej Narodowej Republiki, Białoruskiej Centralnej Rady, wydawcę gazety "Białoruski Głos"; część dot. Konstanty Czosnowski vel Czesnowski, imię ojca: Konstanty, ur. 1921 r. we wsi Daniłki - białoruskiego nacjonalisty, byłego agenta KBP ps. "Korszun", który w okresie okupacji służył w policji niemieckiej we wsi Wiszniewo, w 1942 r. wywieziony do Niemiec (zamieszkiwał w Regensburgu, następnie we Frankfurcie nad Menem), służył w armii amerykańskiej w stopniu porucznika, w Polsce posiadał krewnych. Wyciąg z planu wspólnych przedsięwzięć operacyjnych pomiędzy Departamentem II w PRL a KBP w BSRR z d. 14-07-1960 r.; część dot. Konstanty Kaduszek vel Amor Jakub vel Walenty Burda, imię ojca: Paweł, ur. 1925 r. - podejrzewany o współpracę z wywiadem amerykańskim i brytyjskim, w 1959 r. był w zainteresowaniu ZSRR, na Zachodzie przebywał pod zmienionym nazwiskiem (Amor Jakub), następnie wyjechał do Brazylii, na terenie Polski zamieszkiwał jego ojciec; Teczka sprawy obserwacji operacyjnej dot. Anatol Zankowicz, imię ojca: Michał, ur. 1925 / 1923 r. we wsi Siwce, Mikołaj Zankowicz, imię ojca: Michał, ur. 09-02-1911 r. w m. Burzenice - Siwce, Grzegorz Zankowicz, imię ojca: Michał, ur. brak danych oraz Bazyli / Wasyl Zankowicz, imię ojca: Michał, ur. 26-02-1915 r. we wsi Siwce - nacjonaliści białoruscy (bracia Zankowicze) zamieszkujący na terenie USA, NRF i Polski, utrzymujący ze sobą kontakty; część dot. Stanisław Kozakiewicz vel Frank, imię ojca: Antoni, ur. 20-10-1917 r. Ww. według niepotwierdzonych danych w okresie okupacji miał być "dowódcą partyzanckiej grupy prowokatorskiej do zwalczania komunistów", z tego powodu zmienił nazwisko z Frank na Kozakiewicz; część dot. Borys Rogula / Ragula / Rahula, imię ojca: Bazyli, ur. 1916 / 1918 r. - nacjonalista białoruski, jednego z byłych dowódców tzw. Baonu "Dalwitz" - szkoły dywersyjno-szpiegowskiej nacjonalistów białoruskich. Ww. w 1939 r. zbiegł do Warszawy z Nowogródka, powrócił w 1941 r. razem z armią hitlerowską. Działał aktywnie w BNS i BKO (Białoruskiej Krajowej Obronie), był także współorganizatorem białoruskiej SD. W 1944 r. zbiegł razem z armią gen. Własowa do Niemiec, zamieszkały w Kanadzie, zwerbowany przez wywiad amerykański; część dot. Mikołaj Mameczyc vel Mikołaj Stankiewicz, imię ojca: Waclaw, ur. 24-11-1916 r. vel Alfred Bartczak, imię ojca: Wincenty, ur. 1922 r. - oskarżony o branie udziału w "organizacji przestępczej, powołanej przez władzę państwa niemieckiego, jako członek białoruskiej policji Schutzmannschaft". W 1950 r., po rozprawie sądowej, skazano go na karę śmierci, następnie uciekł z konwoju. Znalaziono go w Wilnie, gdzie występował pod nazwiskiem Alfred Bartczak; część dot. Jan Kuranowski, imię ojca: Jan, ur. 14-11-1910 r. - podejrzanego o kontakt z wywiadem amerykańskim, w 1940 r. wywiezionego do ZSRR, gdzie wstąpił do armii Andersa, następnie przedostał się do Anglii, brał udział w walce z Niemcami na froncie zachodnim; część dot. Włodzimierz Butrymowicz, imię ojca: Antoni / Anton, ur. 1925 r. - w okresie wojny członek białoruskiej organizacji nacjonalistycznej, który zbiegł z ZSRR, zamieszkał w Anglii, gdzie został prezesem zarządu organizacji "Zjednoczenie Białorusinów w Wielkiej Brytanii"; część dot. Mieczysław Kraskowski, imię ojca: brak danych, ur. brak danych oraz Justyn Kraskowski, imię ojca: brak danych, ur. brak danych - nacjonalistów białoruskich zamieszkujących w USA, utrzymujących kontakt listowny z polskim obywatelem w Warszawie - Korsakiem. Justyn Kraskowski był w okresie okupacji burmistrzem w Koreliczach koło Nowogródka, zbiegł do Niemiec w 1944 r. Mieczysław Kraskowski posiadał folwark w powiecie nowogródzkim, w 1939 r. został wywieziony na Sybir, następnie wstąpił do armii Andersa i wyjechał na Zachód, w ZSRR posiadali krewnych; część dot. Antoni Jaksztas, imię ojca: Feliks, ur. 08-11-1910 r. i Jerzy Jaksztas, imię ojca: Feliks, ur. 17-08-1925 r. - ww. w latach 1961-1962 pozostawali w zainteresowaniu organów bezpieczeństwa ZSRR i PRL z powodu zajmowania się nielegalnym handlem w czasie wycieczki do ZSRR, utrzymywania kontaktów z Jaksztasem Antanasem zamieszkałym w Wilnie; część dot. Witalis Cierpicki vel Wiktor Dorin, imię ojca: Antoni, ur. 1923 r. oraz Nadzieja / Nadzieżda Łupałowa, imię ojca: Tomasz / Foma, ur. 24-09-1904 r. Cierpicki był białoruskim nacjonalistą, zamieszkałym w USA i utrzymującym kontakt z rodziną z ZSRR za pośrednictwem Nadziei Łupałow; część dot. Mirosław Raczycyk vel Rzczycki, imię ojca: Władimir, ur. 1922 r. - białoruski nacjonalista. W latach 1958-1965 pozostawał w zainteresowaniu służb bezpieczeństwa PRL i ZSRR. W okresie okupacji był członkiem nacjonalistycznej organizacji Związek Młodzieży Białoruskiej. Zbiegł z Niemcami na Zachód, zamieszkał w Kanadzie. Miał rodzinę w Polsce, z którą utrzymywał kontakt; część dot. Witold Kozak, imię ojca: Klemens, ur. 07-04-1924 / 07-08-1924 r. - białoruski nacjonalista, kandydat na TW (nr rej. 371/1955); część dot. Franciszek Kuszel, imię ojca: Wincenty, ur. 1895 / 1890 r. - nacjonalista białoruski, w okresie okupacji organizator i dowódca BKO w Mińsku. W 1944 r. zbiegł do Niemiec Zachodnich, gdzie miał sprawować funkcję w "Ministerstwie Wojny tzw. rządu emigracyjnego Białoruskiej Narodowej Republiki". Zamieszkał w USA, w Polsce posiadał braci - emigrantów z ZSRR; część dot. Eugeniusz Smorszczek / Smorszczuk, imię ojca: Trofim, ur. 1914 r. - nacjonalista białoruski, duchowny i przewodniczący komitetu filantropijnego nacjonalistów białoruskich na emigracji,

pracownik Uniwersytetu Katolickiego w Louvain w Belgii, gdzie prowadzono kursy dla agentów przeznaczonych do działalności przeciwko "obozowi socjalistycznemu".

Numer rejestracyjny:

Kds.BP Warszawa 571/1955, MSW Warszawa 481/1962, Kds.BP Warszawa 11/1955, MSW Warszawa 459/1962, Kds.BP Warszawa 151/1956

DATY WYTWORZENIA DOKUMENTÓW

Anteriora: 1946

Data początkowa: 1954

Data końcowa: 1971

OPIS ZEWNĘTRZNY

Forma fizyczna: Mikrofilm jacket

Liczba tomów: 59

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA

Nazwa archiwum:

[Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie](#)